Language as a Lens - Session 2
Ona'at Devarim: Exploitative Language

R. Dena Weiss

VaYikra 25:14	**ויקרא כה:יד**
When you sell an item to your fellow or buy from him, a person shall not exploit his brother	וְכִי תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ אוֹ קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ, אַל תּוֹנוּ אִישׁ אֶת אָחִיו

VaYikra 25:17	**ויקרא כה:יז**
A person should not exploit his fellow and you shall fear your God for I am HaShem your God.	וְלֹא תוֹנוּ אִישׁ אֶת עֲמִיתוֹ וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם:

Bava Metzia 88b-89b	**בבא מציעא דף נח: -נט:**
Just like there is exploitation in business so too there is verbal exploitation. A person should not say, “How much is this object?” When he does not want to buy it. If he was a penitent, don’t say to him “Remember your prior deeds” and if he was the son of converts don’t say to him, “Remember the deeds of your ancestors.” As it says, **do not exploit a convert and do not oppress him.**	כשם שאונאה במקח וממכר כך אונאה בדברים. לא יאמר לו בכמה חפץ זה והוא אינו רוצה ליקח. אם היה בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים, אם הוא בן גרים לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך, שנאמר: "**וגר לא תונה ולא תלחצנו**".
Our Rabbis taught:...How? If he was a penitent, don’t say to him “Remember your prior deeds” and if he was the son of converts don’t say to him, “Remember the deeds of your ancestors.” If he was a convert and came to study Torah, do not say to him, “The mouth that ate carrion, improperly slaughtered animals, and creepy crawlers is coming to	תנו רבנן: ...הא כיצד? אם היה בעל תשובה אל יאמר לו זכור מעשיך הראשונים. אם היה בן גרים אל יאמר לו זכור מעשה אבותיך. אם היה גר ובא ללמוד תורה אל יאמר לו: פה שאכל

נבילות וטריפות שקצים ורמשים בא ללמוד תורה שנאמרה מפי הגבורה?… רבי יהודה אומר: אף לא יתלה עיניו על המקח בשעה שאין לו דמים, שהרי הדבר מסור ללב, וכל דבר המסור ללב נאמר בו: **"ויראת מאלהיך"**. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: גדול אונאת דברים מאונאת ממון, שזה נאמר בו **"ויראת מאלהיך"** וזה לא נאמר בו **"ויראת מאלהיך"**. ורבי אלעזר אומר: זה בגופו וזה בממונו. רבי שמואל בר נחמני אמר: זה – ניתן להישבון, וזה – לא ניתן להישבון …

תנן התם: חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא, רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין. וזה הוא תנור של עכנאי. מאי עכנאי? – אמר רב יהודה אמר שמואל: שהקיפו דברים כעכנא זו, וטמאוהו.

אמרו: אותו היום הביאו כל טהרות שטיהר רבי אליעזר ושרפום באש, ונמנו עליו וברכוהו. ואמרו: מי ילך ויודיעו? – אמר להם רבי עקיבא: אני אלך, שמא ילך אדם שאינו הגון ויודיעו, ונמצא מחריב את כל העולם כולו. מה עשה רבי עקיבא? לבש שחורים, ונתעטף שחורים, וישב לפניו בריחוק ארבע אמות. – אמר לו רבי אליעזר: עקיבא, מה יום מיומיים? – אמר לו: רבי, כמדומה לי שחברים בדילים

learn Torah which was spoken by the Almighty?!...R' Yehudah said: He shouldn't even look at the merchandise when he doesn't have money, for behold the matter is submitted to the heart and any matter that is submitted to the heart it says about it, **and you shall fear your God.** R' Yohanan said in the name of R' Shimon bar Yohai: Exploitative speech is even worse than monetary exploitation, because regarding [speech] it says, **and you shall fear your God,** but regarding [money] it doesn't say **and you shall fear your God.** And R' Elazar said, this (verbal exploitation) affects his body and this (monetary exploitation) is with his money. R' Shmuel bar Nahmani said - this can be returned and this cannot be returned…

They taught there (in a Beraita): If he cut it into tiles and put sand between each tile: R' Eliezer says it is pure and the Rabbis say that it is impure and this is the snake oven. Why a snake? R' Yehudah said that Shmuel said: That they surrounded him with words like this snake and they impurified it.

They said: On that day they brought all of the objects that R' Eliezer declared as pure and burnt them in a fire, they took a vote about him and cursed him (i.e. excommunicated him). They said: Who will go and notify him? R' Akiva said to them: I will go, lest an inappropriate person go and notify him and will end up destroying the whole world. What did R' Akiva do? He wore black clothes, and wrapped his head in black, and sat 4 amot away from him. R' Eliezer said to him: Akiva, what makes today different than yesterday? He said to him: My teacher, it appears to me that your colleagues are separating themselves from you. Then, he too tore his clothes and removed his shoes and went to sit on the ground. Tears flowed from his eyes.
The world was struck by a third of olives, a third of wheat,

and a third of barley. And there are those that say that even the dough that was in a woman's hands got ruined. It was taught: There was great anger on that day as every place that R' Eliezer set his eyes upon was destroyed. And even Rabban Gamliel who was on a boat was threatened with drowning by a huge wave. He said: It appears to me that this is only happening because of R' Eliezer ben Horkunus. He got up and said: Master of the Universe! It is clear and known to You that I did not do this for my own honor or for the honor of my father's house. Rather I did it for Your honor, that there not be too many arguments in Israel. And the sea calmed down. Ima Shalom, the wife of R' Eliezer was also Rabban Gamliel's sister. From the point of that incident on, she did not let R' Eliezer "fall on his face" [to say Tahanun]. One day it was supposed to be Rosh Chodesh, but she got confused [about whether the old month was 29 or 30 days long]. Or there are those that say that an impoverished person came to her door and she went out to give him some bread. She came back to find [R' Elizer] fallen on his face. She said to him: Get up. You have already killed my brother. Meanwhile, a shofar blast emerged from Rabban Gamliel's house [notifying] that he has died. He said to her: How did you know? She said to him: So I have received from the house of my father: All of the gates [of prayer] can be closed except for the ones related to exploitation.	ממך. – אף הוא קרע בגדיו וחלץ מנעליו, ונשמט וישב על גבי קרקע. זלגו עיניו דמעות. לקה העולם שליש בזיתים, ושליש בחטים, ושליש בשעורים. ויש אומרים: אף בצק שבידי אישה טפח. תנא: אף גדול היה באותו היום, שבכל מקום שנתן בו עיניו רבי אליעזר נשרף. ואף רבן גמליאל היה בא בספינה, עמד עליו נחשול לטבעו. אמר: כמדומה לי שאין זה אלא בשביל רבי אליעזר בן הורקנוס. עמד על רגליו ואמר: ריבונו של עולם, גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי, ולא לכבוד בית אבא עשיתי, אלא לכבודך, שלא ירבו מחלוקות בישראל. נח הים מזעפו. אימא שלום אשתו של רבי אליעזר אחותו של רבן גמליאל הייתה. מאותו מעשה ואילך לא הניחה לו לרבי אליעזר ליפול על פניו. אותו היום ראש חודש היה והתחלף לה בין מלא לחסר. ויש אומרים שבא עני ועמד על הדלת (השער) והיא הוציאה לו פת. מצאה אותו שהוא נופל על פניו, אמרה לו: קום, כבר הרגת את אחי. בינתיים, יצא קול שופר מבית רבן גמליאל שמת. אמר לה: מנין ידעת? אמרה לו: כך מקובלני מבית אבי אבא: כל השערים ננעלים חוץ משערי אונאה.

Meiri (13th cent, France)	**הרב מנחם המאירי, בית הבחירה בבא מציעא שם**
Just as there is "ona'ah" in business, so too there is ona'ah with words. Meaning - that it is wrong to oppress one's fellow and cause him loss through words. And that is as [the Gemara] says: *He shouldn't say to him, "how much is this item" when he doesn't want to buy it.* Since the theoretical buyer is too embarrassed to say that he doesn't want to buy, the seller will keep on lowering the value of his merchandise to say that it is not worth as much. Then others will hear and that will cause him a loss. And even if there is no one there, nevertheless he bothers him and causes him pain in that he thought he was going to make a sale and he didn't sell.	כשם שיש אונאה במקח וממכר, כך יש אונאה בדברים. רצה לומר שאסור להונות את חברו ולגרום לו פסידא בדבריו. והוא שאמר: "לא יאמר לו בכמה חפץ זה והוא אינו רוצה ליקח" שהרי מתוך שהוא [השואל] בוש לומר שאינו רוצה ליקח, משפיל לו [המוכר] מקחו לומר שאינו שווה כל כך, ואחרים שומעים ונמצא גורם לו פסידא. ואפילו לא היה אדם שם מ"מ הוא מטריחו ומצערו שחשב למכור ולא מכר.

Rashi - VaYikra 25:17	**רש"י ויקרא פרק כה פסוק יז**
A person should not exploit his fellow - Here [the Torah] warns us against *ona'at devarim* - that a person should not antagonize their friend nor should he give him advice that is not appropriate for him, but rather according to the way or what would be to the benefit of the adviser. And if you say, "how would anyone know if I had negative intent?" That's why the verse ends, **and you shall fear your God.** The One who knows thoughts will know! Anything that is internal and the only one who knows it is the one who has the thought in his heart - in those cases it says, **and you shall fear your God**	(יז) **ולא תונו איש את עמיתו** - כאן הזהיר על אונאת דברים, שלא יקניט איש את חברו לא ישיאנו עצה שאינה הוגנת לו לפי דרכו והנאתו של יועץ. ואם תאמר, מי יודע אם נתכוונתי לרעה, לכך נאמר **ויראת מאלהיך**, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר בו **ויראת מאלהיך:**

Shulhan Aruch HaMiddot - 2007-08	**שלחן ערוך המדות - קונטרס אונאת דברים** אסי הלוי אבן יולי

Question: What is the definition of the Torah prohibition of *ona'at devarim?* Is it anyone who pains his friend in any way or is it specifically through cheating? Like if he says to him, "remember your prior actions"? Because there is a way to interpret it as his intention is to reprove him and not cause him pain, but since his true intent is to cause pain he violates this commandment. But one who pains his friend in a direct way is not included in this prohibition?	שאלה: מהו גדר איסור התורה של אונאת דברים, האם המצער את רעו בכל סוג צער. או המצער את רעו דוקא בדרך רמאות, כגון שאומר לו, זכור מעשיך הראשונים, שיש צד שכוונתו להוכיחו ולא כדי לצערו, אולם כיון שכוונתו באמת לצערו עובר בלאו. אך המצער את רעו באופן ישיר אינו מכלל לאו זה

Chafetz Chaim part 1. 8:13	חפץ חיים, חלק ראשון: הלכות איסורי לשון הרע, כלל ח י״ג:ב׳
And after God helped me explain, within this principle, a number of matters pertaining to this law, I decided to explain one more thing. Although it is not directly within the subject matter of this book, which is devoted to the specific details of the prohibition of lashon hara (evil speech), I nevertheless did not refrain from including it, because many people stumble in this matter. This is the issue: When the evil inclination incites a person to mock and ridicule his fellow, it also persuades him not to express the mockery or ridicule openly. For if he were to say it plainly, his fellow would answer him back doubly, and the listeners would not regard him as wise because of it. Rather, he devises a clever way to couch his words in subtle, deceptive language, so that his intent is not understood except after careful reflection. In this way, his fellow remains in shame and humiliation, because he cannot immediately defend himself. And when the matter later becomes understood, the mocker imagines that he will thereby gain a reputation for cleverness in the eyes of everyone. If we were to calculate the sins of such a mocker, they would be many beyond number: 1. The sin of mockery and scoffing (leitzanut).	*ואחרי שעזרני ה' לבאר בכלל הזה כמה וכמה ענינים מהלכה זו, אמרתי לבאר עוד דבר אחד, אף שאין זה מענין הספר שמיחד על פרטי אסור לשון הרע, אף על פי כן לא נמנעתי מזה, מפני שהוא דבר שנכשלין בו הרבה בני אדם. והוא: כשהיצר מסיתהו להלעיג ולהתלוצץ מחברו, הוא מפתהו גם כן שלא יאמר לו בפרוש הלעג וההתול ההוא, כי חברו ישיב נגדו בכפלים, וגם לא יהיה נחשב עבור זה לחכם בעיני השומעים, כי אם יתחכם להוציא את הדברים בלשון ערמה, שלא תובן כונתו, רק אחר התבוננות, כדי שחברו יהיה נשאר בבזיון וכלמה, כי לא יוכל להעזר מזה תכף, וגם כאשר יתפרסם הדבר יסכם על ידי זה לחכם בעיני הכל. והנה אם נבוא לחשב את חשבון העונות של המלעיג הזה,

2. The sin of verbal oppression (ona'at devarim), as explained in the Sefer HaMitzvot of Maimonides, commandment 251. Moreover, it often happens that he says such things in public, and thereby he is considered one who publicly shames his fellow. There are many additional sins as well; see above in the introduction. Concerning such a mocker, we may apply the verse (Proverbs 12:18): "There is one whose reckless speech is like the piercings of a sword." And one who praises this mocker, saying that he has acted cleverly, has spurned God. For not only does he fail to fulfill the commandment of rebuke by reproving him for this wicked cunning, but he even praises him for it. Of such a person it is said in Proverbs (24:24): "He who says to the wicked, 'You are righteous'..." He is included among those who flatter the wicked and strengthen the hands of transgressors. About such people it is said: "They are wise to do evil, but to do good they do not know."	רבו מספר. א. עון ליצנות. ב. עון של אונאת דברים, כמו שמבאר בספר המצות לרמב"ם מצוה רנ"א. וגם מצוי הוא כמה פעמים שאומר לו דבר זה ברבים, ומלבין פני חברו ברבים נקרא עבור זה. ועוד כמה עונות, עין לעיל בפתיחה. ועל המלעיג הזה נוכל לקרא את הפסוק (משלי י"ב י"ח): "יש בוטה כמדקרות חרב". וגם המהלל את הבוטה הזה, כי דבר חכמה עשה בזה, נאץ את ה'. כי המעט ממנו, שאינו מקים מצות הוכחה להוכיחו על ערמתו הרעה הזו, אף גם ישבחנו עבור זה. ועל כזה נאמר במשלי (כ"ד): "ואמר לרשע צדיק אתה וגו', והוא בכלל מחניף לרשע ומחזיק ידי עוברי עברה, ועל אנשים כאלו נאמר: "חכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו".